

APSTIPRINU

Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī

Darba aizsardzības instrukcija Nr. 41
auto elektriķim

1. VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS

1.1 . Veikt auto elektriķa darbus atļauts personām:

- ne jaunākām par 18 gadiem, kuras ir instruētas elektrodrošībā, darba drošībā, ugunsdrošībā;
- kuru veselības stāvoklis ir pārbaudīts un atbilst profesijas prasībām;
- kuras ir apmācītas (instruētas) pirmās palīdzības sniegšanā.

1.2. Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori:

- elektriskās strāvas iedarbība;
- mikroklimats (gaisa temperatūra, mitrums, putekļi);
- rotējoši griezējinstrumenti; atsviestas/lidojošas apstrādājamā materiāla vai griezējinstrumenta daļiņas/atlūzas;
- saskare ar ķīmiskām vielām veicot akumulatoru apkopi;
- pakļupšana, paslīdēšana, pakrišana;
- nepareizs vai nepietiekošs apgaismojums.

1.3. Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi:

- apgaismojums (vispārējais un vietējais);
- ventilācija (vispārējā un vietējā);
- aizsargbrilles vai sejas aizsarg vairogs;
- darba cimdi un aizsargcimdi (tai skaitā ķīmiski noturīgi);
- respirators vai preputekļu maska;
- zemējums, dielektriski materiāli, pazemināts spriegums;
- darba apģērbs, aizsargapavi.

1.4. Prasības uguns un sprādziendrošībai:

- smēķēt atļauts tikai tam speciāli iekārtotās vietās;
- nepārvietoties ar degošu cigareti pa garāžu, boksiem;
- aizliegts rīkoties ar atklātu uguni darba vietās bez norīkojuma – atļaujas saņemšanas.

1.5. Elektrodrošības prasības:

- **aizliegts** strādāt ar nesazemētiem elektroinstrumentiem, elektroietaisēm;
- neveikt jebkādu elektroietaišu remontdarbus, ja nav atbilstoša kvalifikācija;
- vietējā apgaismojuma spriegumam jābūt ne lielākam par 36V.;
- izvietot un ievērot brīdinājuma uzrakstus, zīmes un plakātus.

1.6. Ja konstatēti bojājumi iekārtām, instrumentiem u.c.:

- bojājumu gadījumos (mehāniski bojājumi, iepļūsmi, palielināta vibrācija, deguma smaka, slēdžu uzkaršana u.c.) pārtraukt darbu (izslēgt), ziņot darba devējam un brīdināt citus darbiniekus par radušos situāciju;

- darbu atsākt tikai tad, kad ir novērsti bojājumi.

1.7. Darba higiēnas prasības:

- ēst tikai tam speciāli paredzētās vietās;
- mazgāt rokas pirms ēšanas un darbu beidzot;
- neuzglabāt darba vieta pārtikas produktus.

1.8. Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.

1.9. Nekavējoties ziņot tiešajam darba vadītājam, darba devējam vai viņa pilnvarotai personai par nelaimes gadījumu vai situāciju, kura apdraud cilvēka veselību vai dzīvību.

2. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS, DARBU UZSĀKOT

2.1. Uzvilkt un sakārtot darba apģērbus (specapģērbus);

2.2. Apskatīt un sakārtot darba vietu, novākt visu lieko.

2.3. Pārbaudīt, vai iekārtas, instrumenti un palīgierīces ir tehniskā kārtībā. Pārlicinieties par to, ka mēriekārtām, kuras paredzētas pārbaudei vai remontam, nav pagājis pārbaudes termiņš, mēriekārtām nav redzamu bojājumu, īpašu vērību pievēršot elektrobarošanas auklu stāvoklim.

2.4. Pārbaudīt, vai ir nepieciešamie individuālās aizsardzības līdzekļi.

2.5. Ieslēgt vispārējo un, ja nepieciešams, vietējo apgaismojumu;

2.6. Neuzsākt (pārtraukt) darbu un ziņot tiešajam darba vadītājam, ja konstatējat faktorus (nepietiekošs apgaismojums, bojājumi iekārtām, palīgierīcēm, nav vai ir bojāti individuālie aizsardzības līdzekļi u.tml.), kuri var kļūt par nelaimes gadījumu darbā cēloni.

3. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBA LAIKĀ

3.1. Darba laikā jābūt uzmanīgam un netraucēt citus darbiniekus. Darīt tikai to darbu, kurš ir uzdots. Neielast un neļaut uzturēties remonta zonā nepiederošas personas. Nestrādāt bez individuālajiem aizsardzības līdzekļiem.

3.2. Visus darbus, kuri saistīti ar elektrosistēmas remontiem, veikt automobilim nedarbojoties. Izņēmums ir tie darbi, kuros pēc tehnoloģijas nepieciešama motora iedarbināšana, šos darbus veikt speciālās vietās, kur ir paredzēta un darbojas izplūdes gāzu atsūkšana, tā ir uzstādīta un darbojas.

3.3. Pārlicināties, ka paceltie motora pārsegi, kabīnes ir droši nofiksētas un tās nevar uzkrīst.

3.4. Veicot testēšanas/regulēšanas darbus pie darbojoša motora, nepievirzīt kustošo daļu(siknu pārvadi u.c.) tiešā tuvumā rokas, ķermeņa un apģērba daļas.

3.5. Izmantojot dažādas diagnosticēšanas iekārtas, iepazīties ar to ekspluatācijas instrukcijām un rīkoties atbilstoši tur noteiktajām prasībām.

3.6. Remontdarbus sakarsušu mezglu tiešā tuvumā uzsākt pēc sakarsušu mezglu, detaļu, atdzišanas.

3.7. Darba laikā izmantot tikai nebojātus un pārbaudītus instrumentus ar izolētiem rokturiem, pārbaudītas un nebojātas mērīšanas ierīces. Nestrādāt ar bojātām mērierīcēm.

3.8. Ja darba procesā tiek pielietotas askniebles, tad nokniebjamo izvada galu nedrīkst novirzīt uz sevi vai darba biedra virzienā. Ieteicams lietot aizsargbrilles.

3.9. Saskrūvējot divas atsevišķas detaļas ar skrūvi izmantojot skrūvgriezi, detaļas jānovieto uz galda vai jānostiprina(skrūvspīlēs u.tml.). Nedrīkst ar vienu roku skrūvēt detaļu, kuru turat otrā rokā, jo ir iespējama skrūvgrieža nošķukšana un otras rokas ievainošana.

3.10. Strādājot ar rokas atslēdznieka instrumentiem:

- rokas instrumentu rokturiem jābūt gludiem, bez skrumbām, ieplīsumiem vai atšķēlumiem;
- rokturiem, kātiem jābūt stingri nostiprinātiem instrumenta darba daļā;
- darba daļa nedrīkst būt ar plaisām, atstarpēm vai atlūzumiem;
- rokas instrumentus izmantot tikai tiem darbiem, kuriem tie paredzēti;
- āmurus u.tml. instrumentus darba laikā rokā turēt pēc iespējas tuvāk kāta galam.
- atskrūvējot skrūves, izmantot atbilstoša izmēra uzgriežņu atslēgas un droši tās novietot/uzlikt uz uzgriežņa. **Aizliegts** starp uzgriežni un atslēgu ievietot starplikas (metāla plāksnes, skrūvgriežus un tml.);
- nepagarināt uzgriežņu atslēgas pleca garumu, tās savā starpā savienojot, vai ar caurules palīdzību, ja to nav paredzējis atslēgas ražotājs;
- atskrūvējot ierūsējušus, grūti atskrūvējamus savienojumus, ieņemt stabilu stāvokli un atskrūvēšanu veikt virzienā „uz sevi”;
- skrūvējot ar skrūvgriezi un citiem līdzīgiem instrumentiem, neatbalstīt detaļu, materiālu pret ķermeņa daļām (piem.: vēderu un tml.), kā arī neturēt to brīvajā rokā;
- neapstrādāt nenostiprinātus, karājošos materiālus vai detaļas;
- darba pārtraukumos, pēc darba instrumentus atstājat tā, lai tie nevarētu nokrist (uzkrīst), nevarētu uz tiem uzkāpt vai nejauši savainoties;
- paaugstinātas uguns un/vai sprādzienbīstamās telpās vai darbos izmantot rokas instrumentus, kas izgatavoti no materiāliem, kuri nerada dzirksteli;

- **aizliegts** instrumentus glabāt vai pārnēsāt kabatās, aizbāžot aiz siksnas vai zābaka un tml.

3.11. Noņemot/uzliekot agregātus, neatstāt tos nenostiprinātus. **Aizliegts** ar pirkstu pārbaudīt divu urbumu centrējumu (sakritību savienojumos).

3.12. Strādājot ar rokas elektroinstrumentiem, izpildīt attiecīgajās instrukcijās noteiktās prasības.

3.13. Veicot akumulatoru apkopi, remontu, uzlādēšanu iepazīties un izpildīt attiecīgajās instrukcijās noteiktās prasības. Nestrādāt bez atbilstošiem individuālās aizsardzības līdzekļiem.

3.14. Pa darba vietu pārvietoties uzmanīgi, neskrieniet. Īpaši uzmanīgi pārvietojaties gar remonta bedri vai ja automašīnas atrodas paceltas uz pacelējiem.. Neizmantojamo remonta bedres posmu turēt nosegtu. Veicot darbus tieši uz automobiļa (piem: stāvēt uz kravas automašīnas bufera u.tml.), ieņemt stabilu stāvokli, lai nevarētu nokrist.

3.15. Pārvietojot smagas detaļas ar rokām, smagumus no zemes celiet, nevis noliecoties, bet pietupjoties. Nenest smagumu lielāku par pieļaujamajām normām;

- vīriešiem virs 18gadiem – 50kg, kravas pacelšanu, kas smagāka par 50kg, veiciet divatā.

- ja krava ar rokām jāpārvieto vairāk kā 25m attālumā, atpūties pēc katriem 25 metriem.

3.16. Strādāt ar iekārtām darbāgaldiem (stacionārā urbjmašīna, slīpēšanas – asināšanas darbāgalds u.tml.) atļauts, ja tas noteikts auto elektriķa pienākumos un tikai pēc iepazīšanās ar attiecīgās iekārtas ekspluatācijas un darba drošības instrukciju.

3.17. **Aizliegts** ar rokām vākt metāla skaidas un citus atkritumus, tīrīt darbāgaldus. Uzturēt tīrību un kārtību darba vietās. Sekot, lai zem kājām nemētātos materiālu atlikumi un citi gruži, kas var kļūt par iemeslu paslīdēšanai vai pakļupšanai.

4. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTĒJĀS SITUĀCIJĀS

4.1. avārija	jāpārtrauc darbs, jāizslēdz visas darbojošās iekārtas un jāveic nepieciešamie drošības pasākumi, bet ja tas nav iespējams, darbs jāpārtrauc, līdz bīstamība nav novērsta;
4.2. sprādziens	ja paaugstinās degtspējīgo vielu saturs darba vidē, darbs nekavējoties jāpārtrauc. Atsākt darbu drīkst tikai pēc tam, kad novērsts gāzu koncentrācijas paaugstināšanās cēlonis, atjaunota normāla gaisa vide;
4.3. ugunsgrēks	4.3.1. nepieciešamības gadījumā nekavējoties ziņot ugunsdzēsības dienestam (tālr. 112); 4.3.2. sākt dzēst ugunsgrēku ar darba vietā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem (ugunsdzēsamo aparātu, smiltīm u.c.); 4.3.3. izsaukt uz ugunsgrēka vietu darbu vadītāju.
4.4. nelaimes gadījums	4.4.1. ja iegūta trauma vai notikusi pēkšņa saslimšana, darbs jāpārtrauc, par notikušo jāziņo tiešajam vadītājam, jāsaņem pirmā palīdzība, bet nepieciešamības gadījumā jādodas pie ārsta; 4.4.2. ja nelaimes gadījums noticis ar citu darbinieku, sniegt viņam pirmo palīdzību, pārtraukt darbu, paziņot par notikušo savam vadītājam (vai iestādes vadībai), nepieciešamības gadījumā izsaukt ātro palīdzību (tālr. 113 vai 112), saglabāt notikuma apstākļus, ja tas nerada briesmas apkārtējiem.

4.5. Izdzirdot trauksmes signālu, kas saskaņā ar noteikto kārtību brīdina par ugunsgrēka izcelšanos vai citu bīstamu situāciju, pārtraukt darbu, izslēgt elektroietaisies un atstāt ēku pa tuvāko evakuācijas izeju.

5. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBU BEIDZOT

5.1. Sakārtot darba vietu – instrumentus, palīgieiņas un materiālus nolikt tiem paredzētās vietās.

5.2. Notīrīt un nolikt paredzētajā vietā darba apģērbus un individuālos aizsardzības līdzekļus.

5.3. Izslēgt elektroierīces, ventilāciju un apgaismojumu.

5.4. Par konstatētajiem trūkumiem darba laikā ziņot darba devējam.

Sastādīja: darba aizsardzības speciālists _____ S.Naglis